

# Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/teksty/94889,Marian-Piotr-Sierant-Marian-prawnik-chemik-i-badacz-dziejow-Armii-Krajowej.html>



Krzyż Srebrny Orderu Virtuti Militari klasy V (Warszawskie Centrum Numizmatyczne)



## BIOGRAM / BIOGRAFIA

### **Marian Piotr Sierant „Marian” - prawnik, chemik i badacz dziejów Armii Krajowej**

Autor: MAREK JEDYNAK 07.09.2022

Czy weteran Armii Krajowej mógł mieć związek z koncernem produkującym szczepionki na koronawirusa SARS-CoV-2? Wydawałoby się, że to niemożliwe. Tymczasem taki związek zaistniał w przypadku ppor. Mariana Piotra Sieranta.

Marian Piotr Sierant znany jest przede wszystkim z monografii poświęconej 2. Pułkowi Piechoty Legionów

Armii Krajowej. Znakomita książka była zwieńczeniem jego naukowej kariery. Stanowi jego najlepszą pracę, ale nie jedyną. W jego dorobku znalazło się kilkadziesiąt opracowań naukowych dotyczących dziejów Polskiego Państwa Podziemnego na Kielecczyźnie.

Z powodu trudnej sytuacji finansowej rodziny, po ukończeniu pierwszej klasy gimnazjalnej w czerwcu 1939 r. zmuszony był przerwać edukację. Szukając alternatywnego zajęcia, próbował dostać się do wojskowej szkoły lotniczej (prawdopodobnie w Dęblinie), lecz zabiegi o to przerwał wybuch II wojny światowej.

Marian Piotr Sierant urodził się 22 listopada 1924 r. w Sulisławicach w pow. sandomierskim w chłopskiej rodzinie Piotra i Marii z d. Zawady. Jego dziadek ze strony matki – Walenty Lewart-Zawada – był uczestnikiem powstania styczniowego 1863–1864. Rodzice posiadali niewielkie gospodarstwo rolne, które działało w dobrze zorganizowany sposób w ramach spółdzielczości rolniczej. Jego ojciec 9 stycznia 1927 r. (zadeklarował się już 19 grudnia 1926 r.) został przyjęty jako rolnik do Spółdzielni Rolniczo-Handlowej w Sandomierzu. Jeszcze w latach trzydziestych XX w. Piotr Sierant senior wszedł w posiadanie (lub został zarządcą) młyna w Rybnicy w gminie Jurkowice, dokąd przeprowadziła się rodzina.

Marian naukę rozpoczął we wrześniu 1931 r. w Szkole Powszechnej w Sulisławicach. Ukończył ją w 1938 r. i podjął dalszą edukację w Państwowym Gimnazjum im. Jana Tarnowskiego w Tarnobrzegu. Z powodu trudnej sytuacji finansowej rodziny, po ukończeniu pierwszej klasy gimnazjalnej w czerwcu 1939 r. zmuszony był przerwać edukację.

Szukając alternatywnego zajęcia, próbował dostać się do wojskowej szkoły lotniczej (prawdopodobnie w Dęblinie), lecz zabiegi o to przerwał wybuch II wojny światowej.

### **Wśród wojennej grozy**

Przez pierwsze lata okupacji niemieckiej pozostawał przy rodzicach. W 1942 r. w ramach tajnego nauczania ukończył II klasę gimnazjum. Równoległe już w październiku 1939 r. miał z kilkoma szkolnymi kolegami

założyć młodzieżową organizację konspiracyjną „Młode Orły”. W konspiracji występował pod pseudonimem „Marian”. Niedługo potem włączyli się do wywodzącej się z dywersji pozafrontowej organizacji konspiracyjnej „Odwet”. Była to organizacja konspiracyjna założona przez ppor. Władysława Jasińskiego „Jędrusia”. W ramach kolportażu czasopisma „Odwet” działał w Grupie Sandomierz pod kierownictwem Piotra Kwiecińskiego.

Przez kolejne lata zmuszony był do pracy zarobkowej w zupełnie innym obszarze. Był kierownikiem działu w Zjednoczeniu Przemysłu Mięsnego w Krakowie. Jednocześnie uzupełniał zaocznie wykształcenie z zakresu technologii chemii spożywczej.

W 1943 r. z organizacji „Odwet” przeniósł się do powstałego z jej struktur samodzielnego Oddziału Partyzanckiego „Jędrusie”, z którym przeszedł szlak bojowy aż do połączenia się wiosną 1944 r. z Armią Krajową. Brał m.in. udział w rozbiciu więzienia w Opatowie. W trakcie odtwarzania Sił Zbrojnych w Kraju, Oddział Partyzancki „Jędrusie” włączony został jako 4. kompania do II batalionu 2. Pułku Piechoty Legionów AK. Sierant służył w 3. plutonie ciężkich karabinów maszynowych pod dowództwem ppor. Zbigniewa Kabaty „Bobo”. Brał m.in. udział w walkach w Dziebałtowie (26/27 sierpnia 1944 r.), Radoszycach (3 września 1944 r.). Ukończył kurs podchorążych, po którym został mianowany podporucznikiem. Po demobilizacji i rozwiązaniu 2. pp Leg. AK w listopadzie 1944 r. przeszedł w Góry Świętokrzyskie, gdzie pozostał do stycznia 1945 r. Ukończył kurs podchorążych. Wojnę zakończył w stopniu podporucznika czasu wojny.



**Marian Piotr Sierant „Marian”**  
(APK SO, PGiL Sandomierz, sygn.  
70)

### **Komuniści kontra doktoraty**

Po zakończeniu działań wojennych powrócił do Rybnicy. Sierant pracował jako pracownik umysłowy w Młynie Motorowym w Chwałkach, a następnie w Związku Samopomocy Chłopskiej w Sandomierzu. Równocześnie przy materialnej pomocy brata i rodziców, a głównie zarabiając korepetycjami, miał możliwość ukończenia klasy czwartej gimnazjalnej i klas licealnych w Państwowym Gimnazjum i Liceum w Sandomierzu. 29 czerwca 1948 r. zdał egzamin maturalny.

Jesienią tego roku rozpoczął studia na Wydziale Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego. Z dość lakonicznych akt studenckich można dowiedzieć się, że jako jeden z najlepszych studentów otrzymał stypendium Ministerstwa Oświaty. Po odbyciu studiów w latach 1948–1952 specjalizując się w zakresie prawno-cywilnym i karnym 1 sierpnia 1952 r. uzyskał tytuł magistra praw dla kierunku cywilistycznego.

Niemal od razu rozpoczął prace nad dysertacją doktorską pod roboczym tytułem „Kriegsmanier a Kriegsraison w niemieckiej doktrynie prawa wojny”. Przygotowywał ją pod kierunkiem prof. Ludwika Ehrlicha jako młodszy

asystent w Zakładzie Prawa Narodów. Jak wspominał:

„niestety na skutek wyrzucenia prof. Ehrlicha z UJ i wprowadzenia sowieckiego systemu przewodów dla kandydatów nauk, moja dysertacja doktorska została skreślona, a materiały i maszynopis zaginęły (skonfiskowane?) w nieznanym mi okolicznościach”.

Poza seminarium prof. Ehrlicha uczestniczył także w seminariach prof. Jana Dąbrowskiego i prof. Romana Grodeckiego. W latach pięćdziesiątych XX w. – jak sam stwierdził – zaginęły zgromadzone przez niego materiały do doktoratu z zakresu prawa. Ostatecznie rozpoczął gromadzić relacje i źródła do nowej dysertacji z zakresu historii. Miała dotyczyć działalności 2. pp Leg. AK, w którym służył podczas wojny. Przez kolejne kilka lat opublikował ponad 30 artykułów o charakterze przyczynkarskim z zakresu historii konspiracji w Polsce.

### **Niedole niepokornego badacza**

Pomimo zaangażowania naukowego, jego aktywność została ograniczona. O tej sytuacji napisał:

„w latach 1952–1966 odsunięty od kariery naukowej i wykonywania zawodu z uwagi na swoją przeszłość”.

Przez kolejne lata zmuszony był do pracy zarobkowej w zupełnie innym obszarze. Był kierownikiem działu w Zjednoczeniu Przemysłu Mięsnego w Krakowie. Jednocześnie uzupełniał zaocznie wykształcenie z zakresu technologii chemii spożywczej w Technikum Przemysłu Spożywczego w Łodzi. W 1963 r. uzyskał tytuł zawodowy technika technologii i chemii spożywczej.

Poza pracą naukową i zawodową, zmiany nastąpiły także w jego życiu prywatnym. 26 grudnia 1955 r. ożenił się z Kazimierą Rygulską, a 26 października 1956 r. przyszedł na świat ich syn Janusz Gabriel. Niestety zmarł 12 marca 1965 r. w wyniku powikłań związanych z pandemią grypy azjatyckiej, która wówczas siła spustoszenie w Polsce. W kolejnych latach urodziło im się jeszcze dwoje dzieci: Piotr Ziemowit i Anita.

Na przełomie lat pięćdziesiątych i sześćdziesiątych Sierant znalazł się w kręgu zainteresowania Służby Bezpieczeństwa – jako kandydat na tajnego współpracownika. Zbiegło się to z kolejną próbą powrotu do pracy naukowej na UJ, którą podjął w 1965 r. Przewód doktorski miał realizować pod opieką naukową prof. Józefa Buszko. Wykładowca zasugerował mu przygotowanie dysertacji na temat ruchu oporu na Ziemi

Sandomierskiej w latach 1939–1945:

„z zastrzeżeniem, że praca ma uwypuklić lewicowy ruch konspiracyjny i musi być ujęta wg zasad metodologii marksistowskiej. Wymóg ten był powodem mojego ociągania się z ostatecznym dopełnieniem formalności”.

### **W poszukiwaniu lepszego życia**

Perturbacje z organami bezpieczeństwa państwa, a także brak możliwości rozwoju naukowego zaważyły na jego dalszych losach. Poszukując możliwości wyjazdu za granicę, udało się odnaleźć ciotkę, która samotnie mieszkała w USA. Opieka nad starszą osobą była oficjalnym powodem złożenia wniosku o wizę na pobyt stały w USA. Dla przyszłego emigranta dodatkowym atutem było wykształcenie w zawodzie chemika. Dzięki temu w 1966 r. wraz z żoną i synem wyemigrował z Polski na pobyt stały do USA.

Początkowo zamieszkali w New London w stanie Connecticut. W 1967 r. zatrudniony został jako chemik w firmie farmaceutycznej Pfizer Incorporated w Groton w Connecticut, obecnie znanej głównie z jednej ze szczepionek zapobiegających koronawirusowi SARS-CoV-2. Pracował tam do 1991 r., do chwili przejścia na emeryturę. Po kilku latach za wynalezienie składnika służącego do oczyszczania kofeiny [?] otrzymał nagrodę. Za uzyskane środki kupił dom w pobliskim Norwich. Sierantowie przeprowadzili się tam przed 1971 r.

### **Poza kagańcem cenzorów**

Dopiero w USA był w stanie wreszcie w nieskrępowany sposób prowadzić prace badawcze, które zapoczątkował jeszcze w Polsce. W głównej mierze prowadził badania z zakresu najnowszej historii Polski. Publikował m.in. w „Almanachu Staszowskim”, „Dzienniku Polskim”, „Przeglądzie Historyczno-Wojskowym”, „Roczniku Historii Czasopiśmiennictwa Polskiego”, „Studiach Historycznych”, „Wojskowym Przeglądzie Historycznym”, „Wrocławskim Tygodniku Katolików”, „Zeszytach Historycznych”, „Zeszytach Historycznych Uniwersytetu Jagiellońskiego”. W USA pisał także w takich czasopismach jak „Nowy Świat – Ogniwo”, „Niepodległość” i „Polish-American Gazette”. Był również autorem biogramów opublikowanych w *Polskim słowniku biograficznym*. Pozostawił po sobie także artykuły w pracach zwartych, m.in. w tomie *Dynamit* oraz w pokłosiu Konkursu imienia Józefa Wyrwy, ogłoszonego w 1974 r.

Wyjeżdżając do USA zabrał ze sobą zebrane w Polsce materiały do pracy o 2. pp Leg. AK. Na Wydziale Prawa i Nauk Politycznych Polskiego Uniwersytetu na Obczyźnie w Londynie, 11 stycznia 1985 r. obronił dysertację pt.

*2 Pułk Piechoty Legionów AK. Zarys monograficzny odtwarzania i walk.* W owym czasie była to pierwsza w historiografii polskiej praca na temat pułków piechoty Armii Krajowej.

Po obronie doktoratu Marian Sierant niezwłocznie rozpoczął starania o możliwość podjęcia prac w zakresie habilitacji na PUNO. Z poparciem rektora wstępnie opiekę naukową objął nad nim prof. Włodzimierz Jędrzejewicz. Tematem, który dr Sierant chciał opracować miała być monografia historyczno-analityczna konspiracyjnego pisma „Odwet”.

Przebywając na emigracji w USA jako ambitny naukowiec szybko afiliował się w kilku polskich instytutach naukowych za granicą. Należał m.in do Polsko-Amerykańskiego Stowarzyszenia Historyków, Polskiego Instytutu Naukowego w Ameryce (członek rzeczywisty od 29 września 1984 r.), Instytutu Józefa Piłsudskiego w Ameryce oraz do organizacji polonijnych i kombatanckich. Był wreszcie przyjacielem i donatorem Muzeum Historii Armii Krajowej, które dało początek obecnemu Muzeum Armii Krajowej w Krakowie.

Dopiero w USA był w stanie wreszcie w nieskrępowany sposób prowadzić prace badawcze, które zapoczątkował jeszcze w Polsce. W głównej mierze prowadził badania z zakresu najnowszej historii Polski.

Za swoją działalność Marian Sierant odznaczony został Orderem Wojennym Virtuti Militari V klasy, Krzyżem Walecznych, Krzyżem Armii Krajowej, Krzyżem Partyzanckim oraz czterokrotnie Medalem Wojska, a także Odznaką Pamiątkową Tajnej Organizacji „Odwet”- „Jędrusie”, Odznaką Pamiątkową 2. Pułku Piechoty Legionów AK, Odznaką Pamiątkową 4. kompanii „Jędrusiów” 2. Pułku Piechoty Legionów AK, Odznaką Żołnierzy Okręgu Radomsko-Kieleckiego Armii Krajowej i Odznaką Pamiątkową Akcji „Burza”. Zmarł 31 maja 2015 r. w USA. Zgodnie z jego ostatnią wolą został ekshumowany i 12 maja 2016 r. powtórnie pochowany w rodzinnym grobie (z synem, matką i dziadkiem) na Cmentarzu Rakowickim w Krakowie. Powtórny pogrzeb odbył się w asyście żołnierzy Wojska Polskiego oraz z udziałem przedstawicieli Muzeum Armii Krajowej oraz Fundacji Muzeum Historii Armii Krajowej.



---

**Mosiężny orzełek kombatantski  
Armii Krajowej, ze zbiorów  
Muzeum Hymnu Narodowego w  
Będominie (fot. Wikipedia/CC BY-  
SA 4.0/Topory)**

**COFNIJ SIĘ**